

Název „herbář“ pochází z latinského slova „herba“, česky „bylina“. Herbář je tedy sbírka bylin, které lisujeme a konzervujeme usušením. Dříve se jednalo o soubor výhradně léčivých rostlin a jeho výroba patřila k běžným dovednostem. Dnes, i když je výroba herbáře stále součástí výuky některých odborných škol, nám bude tato činnost, v záplavě knih a encyklopedií na internetu, sloužit především pro radost z toho, že si dokážeme herbář vyrobit sami, z rostlin nalezených v našem okolí a bude přesně takový, jaký chceme. A jak na to, si ukážeme v následujícím návodu:

① Ze všeho nejdříve si musíme dobře rozmyslet, jak bude náš herbář vypadat. Základem herbáře jsou vždy jeho jednotlivé listy, na které budeme připevňovat slisované usušené rostlinky a zároveň do nich budeme zapisovat všechny důležité informace. Pro inspiraci můžeme použít předlohu ze strany 4. (Jestli se vám líbí, nechtejte si ji na kopírce zvětšit na formát A4 a vytisknout ve větším počtu.)

② Když vyrazíme na sběr rostlin, nesmíme zapomenout na potřebnou výbavu. V batůžku bychom měli mít sáčky, malou lopatku k vyjmutí rostlin ze země, nožik nebo nůžky a rukavice, které nás mohou ochránit třeba před pálivou kopřivou. Dobré je vzít si fotoaparát, tužku a blok pro zaznamenání našich postřehů, metr a chybět by nám rozhodně neměl ani klíč k určování rostlin.

Před utržením každou rostlinu změříme, zakreslíme si nebo vyfotíme její detaily a do zápisníku si poznamenejeme všechny potřebné údaje o místě jejího výskytu.

Dříve než rostlinu utrhneme, musíme si být zcela jisti, že se nejedná o vzácný chráněný druh, anebo že nejsme na území, kde je trhání rostlin zakázané. Trhat bychom neměli ani takovou rostlinu, která je na daném místě ojedinělá.

Pokud je vše v pořádku, vybranou rostlinu opatrně vyjmeme z půdy, nejlépe i s kořeny, nahrubo ji zbavíme velikých nečistot a vložíme do sáčku.

HERBÁŘ

③

Doma nebo v klubovně rostlinku znovu důkladně očistíme. Kořeny omyjeme od zbytků půdy a odstraníme z ní všechny suché a poničené části.

④

Očištěnou rostlinu vložíme mezi dva savé papíry. Vhodné jsou třeba staré noviny. Rostlinu na nich pěkně srovnáme a přitom dbáme, aby se její části nepřekrývaly.

⑤

Pokud je vybraná rostlina příliš velká, nůžkami ji rozdělíme na více částí (květ, list, stoněk, kořen) a ty seskládáme tak, abychom se vešli na potřebný formát.

⑦

Když je rostlina zcela suchá, připevníme ji na list našeho herbáře. K tomu použijeme obyčejnou průhlednou lepicí pásku.

⑧

Abychom herbáři prodloužili životnost, je dobré vkládat jednotlivé listy do průhledných fólií anebo si je necháme zalaminovat.

Hotové karty našeho herbáře nejlépe uchováme v papírové krabici, kde budou mimo dosah působení sluníčka. Pokud ale budeme chtít naši sbírku používat častěji, zvolíme raději kroužkový blok či archivovací pořadač.

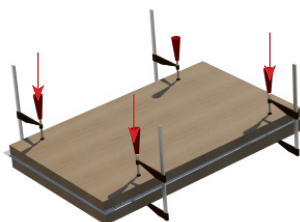
⑥

Nyní vše zatížíme. Důležité je rostlinu zatížit v celé ploše. K tomu použijeme třeba velké knihy anebo savé papíry s rostlinou sevřeme mezi dvěma deskami pomocí svorek.

Sušení může trvat i několik dní. Rostlinu pravidelně kontrolujeme a podle potřeby měníme vrstvu savých papírů, abychom zabránili vzniku plísní.

⑧

Na kartu doplníme název rostliny a další pro nás důležité informace: latinský název, výšku rostliny, popis místa, kde jsme ji našli a podobně. K tomu můžeme přidat třeba i fotografii nebo kresbu.

Stanislav OŠTĀDAL
Ilustrace jezevce Veronika Balcarová

Můj herbář

číslo listu:

Název:

Latinský název:

Zařazení:

Datum sběru:

Místo sběru:

Popis lokality:

Popis rostliny:

Poznámky:

Zpracoval: